विलास महाडिक

।। अथ श्रीसाईसच्चरित ।। अध्याय ११ ।।

।। श्रीगणेशाय नमः।। श्रीसरस्वत्यै नमः।। श्रीगुरूभ्यो नमः।। श्रीकुलदेवतायै नमः।। श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः।। श्रीसद्‌गुरुसाईनाथाय नमः।। गतकथेचें अनुसंधान। बाबांचें अरुंद फळीवर शयन। अलक्ष्य आरोहण अवतरण। अकळ विंदान तयांचें ।।१।। असो हिंदू वा यवन। उभयतांसी समसमान। जाहलें आयुर्दाय-पर्यालोचन। तें हें देवार्चन शिरडीचें ।।२।। आतां हा अध्याय अकरावा। गोड गुरूकथेचा सुहावा। वाटलें साईचरणीं वहावा। दृढ भावा धरूनी ।।३।। घडेल येणें सगुणध्यान। हें एकादशरुद्रावर्तन। पंचभूतांवर सत्ता प्रमाण। बाबांचें महिमान कळेल ।।४।। कैसे इंद्र अग्नि वरुण। बाबांच्या वचनास देती मान। आतां करूं तयाचें दिग्दर्शन। श्रोतां अवधान देईंजे ।।५।। पूर्ण विरक्तीची विरक्ति। ऐसी साईंची सगुण मूर्ति। अनन्यभक्तां निजविश्रांति। आठवूं चित्तीं सप्रेम ।।६।। गुरूवाक्यैक-विश्वासन। हेंचि बैसाया देऊं आसन। सर्वसंकल्पसंन्यासन। करूं पूजन या संकल्पें ।।७।। प्रतिमा स्थंडिल अग्नि तेज। सूर्यमंडळ उदक द्विज। या सातांहीवरी गुरूराज। अनन्य पूजन करूं कीं ।।८।। चरण धरितां अनन्यभावें। गुरूचि काय परब्रह्म हेलावे। ऐसे गुरूपूजेचे नवलावे। अनुभवावे गुरूभक्तें ।।९।। पूजक जेथवर साकारू। देहधारीच आवश्यक गुरू। निराकारास निराकारू। हा निर्धारू शास्त्राचा ।।१०।। न करितां सगुणाचे ध्याना। भक्तिभाव कदा प्रकटेना। आणि सप्रेम जंव भक्ति घडेना। कळी उघडेना

मनाची ॥११॥ तें उमलल्यावीण कांहीं । केवळ कर्णिकेस गंध नाहीं । ना मकरंद ना भ्रमर पाहीं । तेथ राहील क्षणभरी ॥१२॥ सगुण तेंचि साकार। निर्गुण तें निराकार। भिन्न नाहीं परस्पर। साकार निराकार एकचि ॥१३॥ थिजलें तरी तें घृतचि संचलें । विघुरलें तेंही घृतचि म्हणितलें । सगुण निर्गुण एकचि भरलें । समरसलें विश्वरूपें ॥१४॥ डोळे भरूनि जें पाहूं येई । पदीं ज्याच्या ये ठेवितां डोई । जेथ ज्ञानाची लागे सोई । आवडी होई ते ठायीं ॥१५॥ जयाचियें संगती । प्रेमवार्ता करूं येती । जयासी पूजूं ये गंधाक्षतीं । म्हणूनि आकृति पाहिजे ॥१६॥ निर्गुणाहूनि सगुणाचें। आकलन बहु सुकर साचें। दृढावल्या प्रेम सगुणाचें। निर्गुणाचें बोधन तें ॥१७॥ भक्तां निर्गुण ठायीं पडावें । बाबांनीं अनंत उपाय योजावे । अधिकारानुरूप दूर बसवावें । दर्शन वर्जावें बहुकाळ ॥१८॥ एकास देशांतरा पाठवावें । एकास शिरडींत एकांतीं कोंडावें । एकास वाड्यांत अडकवावें । नेम द्यावे पोथीचे ॥१९॥ वर्षानुवर्ष हा अभ्यास । होतां वाढेल निर्गुणध्यास । आसनीं शयनीं भोजनीं मनास । जडेल सहवास बाबांचा ॥२०॥ देह तरी हा नाशिवंत । कधीं तरी होणार अंत । म्हणूनि भक्तीं न करावी खंत। अनाद्यनंत लक्षावें ॥२१॥ हा बहुविध दृश्य पसारा। सकल अव्यक्ताचा सारा। अव्यक्तांतूनि आला आकारा । जाणार माघारा अव्यक्तीं ॥२२॥ ही 'आंब्रह्मस्तंब' सृष्टी । व्यष्टी जैसी तैसी समष्टीं । उपजली ज्या अव्यक्तापोटीं । तेथेंच शेवटीं समरसे ॥२३॥ म्हणवूनि कोणासही ना मरण । मग तें बाबांस तरी कोठून । नित्य शुद्धबुद्धनिरंजन । निर्मरण श्रीसाई ॥२४॥ कोणी म्हणोत भगवद्भक्त । कोणी म्हणोत महाभागवत । परी आम्हांसी ते साक्षात भगवंत । मूर्तिमंत वाटले ॥२५॥ गंगा समुद्रा भेटूं जाते । वाटेनें

तापार्ता शीतल करिते। तीरींचे तरूंसी जीवन देते। तृषा हरिते सकळांची ।।२६।। तैसीच संतांची अवतारस्थिति। प्रकट होती आणि जाती। परी तयांची आचरिती रीती। पावन करिती जगातें ।।२७।। कमालीची क्षमाशीलता। नैसर्गिक विलक्षण अक्षोभ्यता। ऋजुता मृदुता सोशिकता। तैसीच संतुष्टता निरुपम ।।२८।। दिसाया जरी देहधारी। तरी तो निर्गुण निर्विकारी। निःसंग निर्मुक्त निज अंतरीं। प्रपंचीं जरी विचरला ।।२९।। कृष्ण स्वयें जो परमात्मा। तोही म्हणे संत मदात्मा। संत माझी सजीव प्रतिमा। संत-सप्रेमा तो मीच ।।३०।। [१]प्रतिमारूपही संतां न साजे। संत निश्चळ स्वरूप माझें। म्हणवूनि मद्‌भक्तांचें ओझें। तयांचें लाजें मी वाहें ।।३१।। संतांसी जो अनन्यशरण। मीही वंदीं तयाचे चरण। ऐसें वदला उद्धवा आपण। संतमहिमान श्रीकृष्ण ।।३२।। सगुणांतला जो सगुण। निर्गुणांतला जो निर्गुण। गुणवंतांतील जो अनुत्तम गुण। गुणियांचा गुणिया गुणिराजा ।।३३।। पर्याप्तकाम जो कृतकृत्य। सदा यदृच्छालाभतृप्त। जो अनवरत आत्मनिरत। सुखदुःखातीत जो ।।३४।। आत्मानंदाचें जो वैभव। कोणा वर्णवेल तें गौरव। अनिर्वाच्य सर्वथैव। ब्रह्म दैवत मूर्त जो ।।३५।। कीं ही अनिर्वचनीय शक्ति। दृश्यरूपें अवतरली क्षितीं। सच्चित्सुखानंदाची मूर्ति। ज्ञानसंवित्ती तीच ती ।।३६।। ब्रह्माकारांतःकरणमूर्ति। झाली जयाची प्रपंचीं निवृत्ति। नित्य निष्प्रपंच ब्रह्मात्म्यैक्यस्थिती। आनंदमूर्ती केवळ ती ।।३७।। ''आनंदो ब्रह्मेति'' श्रुति। श्रोते नित्य श्रवण करिती। पुस्तकज्ञानी पोथींत वाचिती। भाविकां प्रतीती शिरडींत ।।३८।। धर्माधर्मादि ज्याचें

१. ''प्रतिमा माझ्या अचेतन व्यक्ती। संत सचेतन माझ्या मूर्ती।।'' (ए. भा.)

लक्षण । तो हा संसार अति विलक्षण । अनात्मज्ञांसी क्षणोक्षण । करणें रक्षण प्राप्त कीं ।।३९।। परी हा न आत्मज्ञांचा विषय । तयांसी आत्मस्वरूपींच आश्रय । ते नित्यमुक्त आनंदमय । सदा चिन्मयरूप जे ।।४०।। बाबाच सर्वांचें अधिष्ठान । तयांसी केउतें आसन । त्याहीवरी रौप्य सिंहासन । भक्तभावन परी बाबा ।।४१।। बहुतां दिसांची जुनी बैठक । गोणत्याचा तुकडा एक । त्यावरी घालिती भक्त भाविक । गादी सुरेख बैसाया ।।४२।। मागील टेकायाची भिंत । तेथें तक्या ठेविती भक्त । जैसें भक्तांचें मनोगत । बाबाही वागत तैसेच ।।४३।। वास्तव्य दिसे शिरडींत । तरी ते होते सर्वगत । हा अनुभव निजभक्तांप्रत । साई नित्य दाखवीत ।।४४।। स्वयें जरी निर्विकार । अंगिकारीत पूजा-उपचार । भक्तभावार्थानुसार । प्रकार सर्व स्वीकारीत ।।४५।। कोणी करीत [२]चामरांदोलन । कोणी [३]तालवृन्त-परिवीजन । सनया चौघडे मंगल वादन । कोणी समर्पण पूजेचें ।।४६।। कोणी हस्त-पादप्रक्षालन । कोणी अत्तर-गंधार्चन । कोणी त्रयोदशगुणी तांबूलदान । निवेदन महानैवेद्या ।।४७।। कोणी दुबोटी आडवें गंध । शिवलिंगा तैसें चर्चिती सलंग । कोणी कस्तूरीमिश्रित सुगंध । तैसेंचि चंदन चर्चीत ।।४८।। एकदां तात्यासाहेब नूलकरांचे । स्नेही डॉक्टर पंडित नांवाचे । घ्यावया दर्शन साईबाबांचें । आले एकदांच शिरडींत ।।४९।। पाऊल ठेवितां शिरडींत । आरंभीं गेले मशिदींत । करूनि बाबांसी प्रणिपात । बैसले निवांत क्षणभरी ।।५०।। बाबा मग वदती तयांतें । ''जाईं दादाभटाच्या येथें । जा असे जा'' म्हणूनि बोटें हातें । लाविती मार्गातें तयांस ।।५१।। पंडित दादांकडे गेले ।

---

२. चवरी वारणें. ३. पंखा

दादांनीं योग्य स्वागत केलें । मग दादा बाबांचे पूजेस निघाले । येतां का विचारिलें तयांसी ।।५२।। दादांसमवेत पंडित गेले । दादांनीं बाबांचें पूजन केलें । कोणीही न तोंवर लावाया धजलें । गंधाचे टिळे बाबांस ।।५३।। कोणी कसाही येवो भक्त । कपाळीं गंध लावूं न देत । मात्र म्हाळसापती गळ्यासी फांसीत । इतर ते लावीत पायांतें ।।५४।। परी हे पंडित भोळे भाविक । दादांची तबकडी केली हस्तक । धरूनियां श्रीसाईंचें मस्तक । रेखिला सुरेख त्रिपुंड्र ।।५५।। पाहूनि हें तयांचें साहस । दादांचे मनीं धासधूस । चढतील बाबा परम कोपास । काय हें धाडस म्हणावें ।।५६।। ऐसें अघडतें जरी घडलें । बाबा एकही न अक्षर वदले । किंबहुना वृत्तीनें प्रसन्न दिसले । मुळीं न कोपले तयांवर ।।५७।। असो ती वेळ जाऊं दिली । दादांचे मनीं रुखरुख राहिली । मग तेचि दिनीं सायंकाळीं । बाबांसी विचारिली ती गोष्ट ।।५८।। ‘‘आम्ही गंधाचा उलासा टिळा । लावूं जातां आपुलिया निढळा । स्पर्श करूं द्या ना कपाळा । आणि हें सकाळा काय घडलें ।।५९।। आमुच्या टिळ्याचा कंटाळा । पंडितांच्या त्रिपुंड्राचा जिव्हाळा । हा काय नवलाचा सोहळा । बसेना ताळा सुसंगत’’ ।।६०।। तंव सस्मितवदन प्रीतीं । साई दादांलागीं वदती । परिसावी ती मधुर उक्ती । सादर चित्तीं सकळिकीं ।।६१।। ‘‘दादा तयाचा गुरू बामण । मी जातीचा मुसलमान । तरी मी तोचि ऐसें मानून । केलें गुरूपूजन तयानें ।।६२।। आपण मोठे पवित्र ब्राह्मण । हा जातीचा अपवित्र यवन । कैसें करूं त्याचें पूजन । ऐसें न तन्मन शंकलें ।।६३।। ऐसें मज त्यानें फसविलें । तेथें माझे उपाय हरले । नको म्हणणें जागींच राहिलें । आधीन केलें मज तेणें’’ ।।६४।। ऐसें जरी उत्तर परीसिलें । वाटलें केवळ विनोदें भरलें । परी तयांतील इंगित कळलें । माघारा

परतले जैं दादा ।।६५।। ही बाबांची विसंगतता । दादांच्या फारचि लागली चित्ता । परी पंडितांसवें वार्ता करितां । कळली सुसंगतता तात्काळ ।।६६।। धोपेश्वरींचे रघुनाथ सिद्ध । 'काका पुराणिक' नामें प्रसिद्ध । पंडित तयांचे पदीं सन्नद्ध । ऋणानुबंध शिष्यत्वें ।।६७।। त्यांनीं घातला काकांचा ठाव । तयांसी तैसाच आला अनुभव । जया मनीं जैसा भाव । भक्तिप्रभावही तैसाच ।।६८।। असो हे सर्वोपचार करवूनि घेती । केवळ तयांच्या आलिया चित्तीं । ना तों पूजेचीं ताटें भिरकाविती । रूप प्रकटिती नरसिंह ।।६९।। हें रूप कां जैं प्रकटिजेल । कोण धीराचा पाशीं ठाकेल । जो तो जीवाभेणें पळेल । वृत्ती खवळेल ती जेव्हां ।।७०।। कधीं अवचित क्रोधवृत्ति । भक्तांवरी आग पाखडिती । कधीं मेणाहूनि मऊ भासती । पुतळा शांतिक्षमेचा ।।७१।। कधीं काळाग्निरूप भासती । भक्तांसी खड्गाचे धारेवरी धरिती । कधीं लोण्याहूनि मवाळ होती । आनंदवृत्ति विलसती ।।७२।। जरी क्रोधें कांपले थरथरां । डोळे जरी फिरविले गरगरां । तरी पोटीं कारुण्याचा झरा । माता लेंकुरा तैसा हा ।।७३।। क्षणांत वृत्तीवरी येतां । हांका मारूनि बाहती भक्तां । म्हणती ''मी कोणावरीही रागावतां । ठावें न चित्ता माझिया ।।७४।। माय हाणी लेंकुरा लाता । समुद्र करी नदियां परता । तरीच मी होय तुम्हां अव्हेरिता । करीन अहिता तुमचिया ।।७५।। मी माझिया भक्तांचा अंकिला । आहें पासींच उभा ठाकला । प्रेमाचा मी सदा भुकेला । हांक हांकेला देतसें'' ।।७६।। हा कथाभाग लिहितां लिहितां । ओघानें आठवली समर्पक कथा । उदाहरणार्थ कथितों श्रोतां । सादरचित्ता परीसिजे ।।७७।। आला कल्याणवासी एक यवन । सिदीक फाळके नामाभिधान । मक्का-मदीना यात्रा करून । शिरडीलागून पातला ।।७८।। उतरला तो

वृद्ध हाजी । [4]उत्तराभिमुख चावडीमाजी । प्रथम नऊ मास इतराजी । बाबा न राजी तयातें ।।७९।। आला नाहीं तयाचा होरा । व्यर्थ जाहल्या येरझारा । केल्या तयानें नाना तऱ्हा । नजरानजर होईना ।।८०।। मशीद मुक्तद्वार अवघ्यांसी । कोणासही ना पडदपोशी । परी न आज्ञा त्या फाळक्यासी । चढावयासी मशिदीं ।।८१।। फाळके अंतरीं खिन्न झाले । काय तरी हें कर्म वहिलें । मशिदीस न लागतीं पाउलें । काय म्यां केलें पाप कीं ।।८२।। कवण्या योगें प्रसन्न होती । आतां बाबा मजवर पुढती । हाच विचार दिवसरातीं । हृद्रोग चित्तीं फाळक्यांचे ।।८३।। तितक्यांत कोणी कळविलें तयांस । होऊं नका ऐसे उदास । धरा माधवरावांची कास । पुरेल आस मनींची ।।८४।। आधीं न घेतां नंदीचें दर्शन । शंकर होईल काय प्रसन्न । तयासी याच मार्गाचें अवलंबन । गमलें साधन तें बरवें ।।८५।। सकृद्दर्शनीं ही अतिशयोक्ती । ऐसें वाटेल श्रोतयां चित्तीं । परी हा अनुभव [5]दर्शनवक्तीं । भक्तांप्रती शिरडींत ।।८६।। जया मनीं बाबांचे सवें । संथपणें संभाषण व्हावें । तयाचिया समवेत जावें । माधवरावें आरंभीं ।।८७।। आले हे कोण कोठूनि किमर्थ । गोड शब्दें कळवावा कार्यार्थ । सूतोवाच होतांच समर्थ । होत मग उद्युक्त बोलाया ।।८८।। ऐकोनियां तें हाजीनें सकळ । माधवरावांस घातली गळ । म्हणाले ''एकदां ही माझी तळमळ । घालवा, दुर्मिळ मिळवूनि द्या'' ।।८९।। पडतां माधवरावांस भीड । केला मनाचा निश्चय दृढ । असो वा नसो कार्य अवघड । पाहूं कीं दगड टाकुनी ।।९०।। गेले मशिदीस केला धीर । गोष्ट काढिली अतिहळुवार । ''बाबा तो म्हातारा कष्टी फार ।

---

४. शिर्डींत दोन चावड्या आहेत - एक उत्तराभिमुख व दुसरी दक्षिणाभिमुख. दोन्ही समोरासमोर आहेत. ५. दर्शनसमयी

कराना उपकार तयावरी ।।९१।। हाजी तो करूनि मक्का-मदीना । शिरडीस आला आपुले दर्शना । तयाची कैसी येईना करुणा । येऊंच द्याना मशिदीं ।।९२।। जन येती असंख्यात । जाऊनि मशिदींत दर्शन घेत । हातोहात चालले जात । हाच खिचपत पडला कां ।।९३।। करा कीं एकदां कृपादृष्टी । होवो तयासी मशिदींत भेटी । जाईल मग तोही उठाउठी । पुसूनि गोष्टी मनींची ''।।९४।। ''शाम्या तुझ्या ओठांचा जार । अजून नाहीं वाळला तिळभर । नसतां अल्लाची खुदरत तयावर । मी काय करणार तयासी ।।९५।। नसतां अल्लामियाचा ऋणी । चढेल काय या मशिदीं कुणी । अघटित येथील फकीराची करणी । नाहीं मी धणी तयाचा ।।९६।। असो [६]बारवीपलीकडे थेट । आहे जी एक पाऊलवाट । चालूनि येसील काय तूं नीट । विचार जा स्पष्ट तयातें''।।९७।। हाजी वदे ''कितीही बिकट । असेना ती मी चालेन नीट । परी मज द्यावी प्रत्यक्ष भेट । चरणानिकट बैसूं द्या ''।।९८।। परिसूनि शामाकरवीं हें उत्तर । बाबा वदती आणीक विचार । ''चार वेळांतीं चाळीस हजार । रुपये तूं देणार काय मज ''।।९९।। माधवराव हा निरोप सांगतां । हाजी म्हणाले ''हें काय पुसतां । देईन चाळीस लाखही मागतां । हजारांची कथा काय ''।।१००।। परिसोनि बाबा वदती त्या पूस । ''आज बोकड कापावयाचा मानस । आहे आमुचा मशिदीस । तुज काय [७]गोस पाहिजे ।।१०१।। किंवा पाहिजे [८]तुवर अस्थी । किंवा वृषणवासना चित्तीं । जा विचार त्या म्हाताऱ्याप्रती । काय निश्चित वांछी तो''।।१०२।। माधवरावें समग्र कथिलें । हाजीप्रती बाबा जें वदले । हाजी निक्षून वदते झाले । ''नलगे

---

६. काही अंतरावरील एक विहीर   ७. मांस   ८. एका भागाच्या मांसासकट अस्थी

त्यांतलें एकही मज ।।१०३।। द्यावें मज कांहीं असेल चित्ता । तरी मज आहे एकचि आस्था । "[१]कोळंब्यांतील तुकडा लाभतां । कृतकल्याणता पावेन" ।।१०४।। हाजीचा हा निरोप घेऊन । माधवराव आले परतोन । करितांच बाबांस ते निवेदन । बाबा जे तत्क्षण खवळले ।।१०५।। कोळंबा आणि पाण्याच्या घागरी । स्वयें उचलूनि भिरकाविल्या द्वारीं । हात चावोनियां करकरी । आले शेजारीं हाजीच्या ।।१०६।। धरूनि आपुली कफनी दों करीं । हाजीसन्मुख उचलूनि वरी । म्हणती "तूं काय समजलास अंतरीं । करिसी फुशारी मजपुढें ।।१०७।। बुढ्ढेपणाचा तोरा दाविसी । ऐसेंचि काय तूं कुराण पढसी । मक्का केल्याचा ताठा वाहसी । परी न जाणसी तूं माते" ।।१०८।। ऐसें तयासी निर्भर्त्सिलें । अवाच्य शब्दप्रहार केले । हाजी बहु गांगरूनि गेले । बाबा परतले माघारा ।।१०९।। मशिदीचे आंगणीं शिरतां । माळिणी देखिल्या आंबे विकितां । खरेदिल्या त्या पाट्या समस्ता । पाठविल्या तत्त्वता हाजीस ।।११०।। तैसेचि तात्काळ मागें परतलें । पुन्हां त्या फाळक्यापाशीं गेले । रुपये पंचावन्न खिशांतूनि काढिले । हातावर मोजिले तयाचे ।।१११।। तेथूनि पुढें मग प्रेम जडलें । हाजीस जेवावया निमंत्रिलें । दोघेही जणूं अवघें विसरले । हाजी समरसले निजरंगीं ।।११२।। पुढें मग ते गेले आले । यथेच्छ बाबांचे प्रेमीं रंगले । नंतरही बाबांनीं वेळोवेळे । रुपये दिधले तयास ।।११३।। असो एकदां साईसमर्था । मेघावरीही जयाची सत्ता । तया इंद्रासी पाहिलें प्रार्थितां । आश्चर्य चित्ता दाटलें ।।११४।। अति भयंकर होता समय । नभ समग्र भरलें तमोमय । पशुपक्षियां उद्भवलें भय । झंजा वायू सुटला ।।११५।।

---

१. भाकरतुकडा ठेवण्याचे मातीचे भांडे

झाला सूर्यास्त सायंकाळ । उठली एकाएकीं वावटळ । सुटला वाऱ्याचा सोसाटा प्रबळ । उडाली खळबळ दुर्धर ॥११६॥ त्यांतचि मेघांचा गडगडाट । विद्युल्लतांचा कडकडाट । वाऱ्याचा भयंकर सोसाट । वर्षाव घनदाट जोराचा ॥११७॥ मेघ वर्षला मुसळधारा । वाजूं लागल्या फटफट गारा । ग्रामस्थांसी सुटला भेदरा । गुरांढोरां आकांत ॥११८॥ मशिदीच्या वळचणीखालीं । भणंगभिकारी निवाऱ्या आलीं । गुरेंढोरें वासरें एकत्र मिळालीं । भीड झाली मशिदीं ॥११९॥ पाणीच पाणी चौफेर झालें । गवत सारें वाहूनि गेलें । पीकही खळ्यांतील सर्व भिजलें । लोक गजबजले मानसीं ॥१२०॥ अवघे ग्रामस्थ घाबरले । सभामंडपीं येऊनि भरले । कोणी मशिदीचे वळचणीस राहिले । गाऱ्हाणें घातलें बाबांना ॥१२१॥ जोगाई जाखाई मरीआई । शनि शंकर अंबाबाई । मारुती खंडोबा म्हाळसाई । ठायीं ठायीं शिरडींत ॥१२२॥ परी अवघड प्रसंग येतां । कामीं पडेना एकही ग्रामस्था । तयांचा तो चालता बोलता धांवता । संकटीं पावता एक साई ॥१२३॥ नलगे तयासी बोकड कोंबडा । नलगे तयासी टका दोकडा । एका भावाचा भुकेला रोकडा । करी झाडा संकटांचा ॥१२४॥ पाहूनि ऐसे लोक भ्याले । महाराज फारचि हेलावले । गादी सोडुनी पुढें आले । उभे राहिले [१०]धारेवर ॥१२५॥ मेघनिनादें भरल्या नभा । कडाडती विजा चमकती प्रभा । त्यांतचि साईमहाराज उभा । आकंठ बोभाय उच्चस्वरें ॥१२६॥ निज जीवाहूनि निजभक्त । देवास आवडती साधुसंत । देव तयांचे बोलांत वर्तत । अवतार घेत त्यालागीं ॥१२७॥ परिसोनि भक्तांचा धांवा । देवासी लागे कैवार घ्यावा । वरचेवरी शब्द

१०. मशिदीच्या जोत्याच्या कडेवर

झेलावा । भक्त-भावा स्मरोनि ।।१२८।। चालली आरोळीवर आरोळी । नाद दुमदुमला निराळीं । वाटे मशीद डळमळली । कांटाळी बैसली सकळांची ।।१२९।। त्या गिरागजर तारस्वरें । दुमदुमलीं मशीद-मंदिरें । तंव मेघ निजगर्जना आवरे । वर्षाव थारे धारांचा ।।१३०।। उदंड बाबांची आरोळी । अवघा सभामंडप [11]डंडळी । गजबजली भक्तमंडळी । तटस्थ ठेली ठायींच ।।१३१।। अतर्क्य बाबांचें विंदान । जाहलें वर्षावा आकर्षण । वायूही आवरला तत्क्षण । धुई विच्छिन्न जाहली ।।१३२।। हळूहळू पाऊस [12]उगवला । सोसाटाही मंदावला । नक्षत्रगण दिसूं लागला । तम निरसला ते काळीं ।।१३३।। पाऊस पुढें पूर्ण उगवला । सोसाट्याचा पवनही विरमला । चंद्र गगनीं दिसूं लागला । आनंद झाला सकळांतें ।।१३४।। वाटे इंद्रास दया आली । पाहिजे संतांची वाणी राखली । ढगें बारा वाटा फांकलीं । शांत झाली वावटळ ।।१३५।। पाऊस सर्वस्वी नरमला । वाराही मंद वाहू लागला । गडगडाट जागींच जिराला । धीर आला पशुपक्ष्यां ।।१३६।। सोडूनियां घरांच्या वळचणी । गुरें वासरें बाहेर पडुनी । वावरूं लागलीं निर्भय मनीं । पक्षीही गगनीं उडाले ।।१३७।। पाहूनि पूर्वील भयंकर प्रकार । मानूनियां बाबांचे उपकार । जन सर्व गेले घरोघर । गुरेंही सुस्थिर [13]फरकलीं ।।१३८।। ऐसा हा साई दयेचा पुतळा । तयासी भक्तांचा अति जिव्हाळा । लेकुरां जैसा आईचा कळवळा । किती मी प्रेमळा गाऊं त्या ।।१३९।। अग्नीवरीही ऐसीच सत्ता । ये अर्थीची संक्षिप्त कथा । श्रोतां परीसिजे सादर चित्ता । कळेल अपूर्वता शक्तीची ।।१४०।। एकदां माध्यान्हीची वेळ । धुनीनें पेट घेतला सबळ । कोण राहील तेथ जवळ ।

---

११. डळमळला. १२. कमी झाला. १३. फाकली.

ज्वाळाकल्लोळ उठला ॥१४१॥ प्रचंड वाढला [१४]ज्वाळामाळी। तक्तपोशीला शिखा भिडली। वाटे होते मशिदीची होळी। राखरांगोळी क्षणांत ॥१४२॥ तरी बाबा मनीं स्वस्थ। सकळ लोक चिंताग्रस्त। तोंडांत बोटें घालीत समस्त। काय ही शिकस्त बाबांची ॥१४३॥ एक म्हणे आणा कीं पाणी। दुजा म्हणे घालावें कोणीं। घालितां माथां सटका हाणी। कोण त्या ठिकाणीं जाईल ॥१४४॥ मनीं जरी सर्व अधीर। विचारावया नाहीं धीर। बाबाच तंव होऊनि अस्थिर। सटक्यावर कर टाकियला ॥१४५॥ पाहोनि ज्वाळांचा भडका। हातीं घेऊनियां सटका। हाणिती फटक्यावरी फटका। म्हणती ''हट का माघारा'' ॥१४६॥ धुनीपासाव एक हात। स्तंभावरी करिती आघात। ज्वाळांकडे पहात पहात। [१५]''सबूर सबूर'' वदत ते ॥१४७॥ फटक्या-फटक्यास खालीं खालीं। ज्वाला नरम पडूं लागली। भीती समूळ उडूनि गेली। शांत झाली तैं धुनी ॥१४८॥ तो हा साई संतवर। ईश्वराचा दुजा अवतार। डोई तयाच्या पायांवर। ठेवितां कृपाकर ठेवील ॥१४९॥ होऊनि श्रद्धा-भक्तियुक्त। करील जो या अध्यायाचें नित्य। पारायण होऊनि स्वस्थचित्त। आपदानिर्मुक्त होईल ॥१५०॥ फार काय करूं मी कथन। शुद्ध करोनियां अंतःकरण। नेमनिष्ठ व्हा साईपरायण। ब्रह्म सनातन पावाल ॥१५१॥ पुरेल अपूर्व इच्छित काम। व्हाल अंतीं पूर्ण निष्काम। पावाल दुर्लभ सायुज्यधाम। अखंड राम लाधाल ॥१५२॥ असो जया भक्तांच्या चित्तीं। भोगावी परमार्थसुखसंवित्ती। तेणें ये अध्यायानुवृत्तीं। आदरवृत्ति ठेवावी ॥१५३॥ शुद्ध होईल चित्तवृत्ति। कथासेवनीं परमार्थप्रवृत्ति। इष्टप्राप्ती अनिष्टनिवृत्ति।

---

१४. अग्नी १५. शांत हो; शांत हो !

पहावी प्रचीति बाबांची ।।१५४।। हेमाडपंत साईंस शरण। पुढील अध्याय अतिपावन। गुरूशिष्यांचें तें महिमान। घोलप-दर्शन गुरूपुत्रा ।।१५५।। शिष्यास कैसाही प्रसंग येवो। तेणें न त्यजावा निज गुरूदेवो। साई तयाचा प्रत्यक्ष अनुभवो। दावी दृढ भावो वाढवी ।।१५६।। जे जे भक्त आले पायीं। प्रत्येका दर्शनाची नवाई। कोणास कांहीं कोणास कांहीं। देऊनि ठायींच दृढ केलें ।।१५७।। स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते। भक्तहेमाडपंत-विरचिते। श्रीसाईसमर्थसच्चरिते। श्रीसाईमहिमावर्णनं नाम एकादशोऽध्यायः संपूर्णः ।।

।। श्रीसद्गुरूसाईनाथार्पणमस्तु ।। शुभं भवतु ।।